

Адміністративне право

Анотація

У підручнику на основі досягнень адміністративно-правової науки, сучасного адміністративного законодавства України і практики його застосування висвітлено основні питання курсу адміністративного права України.

Для студентів, аспірантів та викладачів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти, а також наукових і практичних працівників.

Зміст

Передмова	3
-----------------	---

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Розділ I

Державне управління і адміністративне право

Глава 1. Державне управління і виконавча влада	5
§ 1. Управління як соціальне явище	5
§ 2. Державне управління, його зміст та мета	8
§ 3. Адміністративно-правова організація та правові засади державного управління	13
§ 4. Принципи державного управління	17
§ 5. Сутність виконавчої влади	19
§ 6. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права	21
Запитання до самоконтролю	25
Глава 2. Предмет, метод і система адміністративного права	26
§ 1. Предмет адміністративного права	26
§ 2. Метод адміністративного права	30
§ 3. Принципи адміністративного права	32
§ 4. Система адміністративного права	42
§ 5. Наука адміністративного права	43
Запитання до самоконтролю	48
Глава 3. Адміністративно-правові норми	49
§ 1. Поняття, особливості та види адміністративно-правових норм	49
§ 2. Джерела адміністративного права	52
§ 3. Систематизація адміністративного права	55
Запитання до самоконтролю	56
Глава 4. Адміністративно-правові відносини	57
§ 1. Поняття, основні риси та особливості адміністративно-правових відносин	57
§ 2. Види адміністративно-правових відносин	60
Запитання до самоконтролю	62

Розділ II

Суб'єкти адміністративного права

Глава 5. Громадяни — суб'єкти адміністративного права	63
§ 1. Основи адміністративно-правового статусу громадян	63
§ 2. Права і обов'язки громадян у сфері виконавчої влади	66
§ 3. Звернення громадян	67
§ 4. Адміністративно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства	73
Запитання до самоконтролю	74
Глава 6. Органи виконавчої влади	75
§ 1. Ознаки та правове становище органів виконавчої влади	75
§ 2. Види органів виконавчої влади	77
§ 3. Система органів виконавчої влади та принцип їх побудови	81
§ 4. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади	84
§ 5. Правове становище Кабінету Міністрів України	86
§ 6. Центральні органи виконавчої влади	102
§ 7. Органи виконавчої влади Автономної Республіки Крим та інших суб'єктів	111
Запитання до самоконтролю	113
Глава 7. Органи місцевого самоврядування	114
Запитання до самоконтролю	118
Глава 8. Державні службовці	119
§ 1. Поняття, види та принципи державної служби	119
§ 2. Правове регулювання державної служби	121
§ 3. Посада і посадова особа	123
§ 4. Класифікація посад державних службовців. Їх види	125
§ 5. Обов'язки і права державних службовців	127
§ 6. Проходження державної служби	129
§ 7. Відповідальність державних службовців	133
Запитання до самоконтролю	133
Глава 9. Бюджетні установи	135
§ 1. Поняття, види та правові засади діяльності бюджетних установ	135
§ 2. Порядок створення і припинення діяльності бюджетних установ	138
Запитання до самоконтролю	139
Глава 10. Об'єднання громадян	140
§ 1. Поняття і види об'єднань громадян	140
§ 2. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян	142
Запитання до самоконтролю	145

Розділ III

Функції, форми та методи державного управління

Глава 11. Функції державного управління	146
§ 1. Поняття функцій державного управління.....	146
§ 2. Види функцій державного управління.....	148
Запитання до самоконтролю	151
Глава 12. Форми державного управління	152
§ 1. Поняття форм державного управління	152
§ 2. Види форм державного управління.....	153
§ 3. Правові акти державного управління.....	156
§ 4. Класифікація актів державного управління	160
§ 5. Дія актів державного управління.....	163
§ 6. Адміністративний договір.....	168
Запитання до самоконтролю	172
Глава 13. Адміністративно-правові методи	173
§ 1. Поняття адміністративно-правових методів	173
§ 2. Види адміністративно-правових методів.....	175
§ 3. Адміністративний примус. Його види	177
Запитання до самоконтролю	184

Розділ IV

Відповідальність за адміністративним правом

Глава 14. Адміністративна відповідальність	185
§ 1. Поняття і основні риси адміністративної відповідальності	185
§ 2. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.....	186
§ 3. Адміністративне правопорушення, його склад.....	189
§ 4. Система та види адміністративних стягнень.....	197
§ 5. Загальні правила і строки притягнення до адміністративної відповідальності	202
§ 6. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.....	207
Запитання до самоконтролю	209
Глава 15. Дисциплінарна відповідальність	210
Запитання до самоконтролю	220

Розділ V

Адміністративний процес

Глава 16. Адміністративно-процесуальна діяльність	221
§ 1. Адміністративний процес: зміст і загальні риси	221

§ 2. Структура адміністративного процесу і характеристика провадження в окремих адміністративних справах	228
§ 3. Адміністративна юрисдикція: загальні риси, принципи.....	232
Запитання до самоконтролю	235

Глава 17. Провадження у справах про адміністративне правопорушення..... 236

§ 1. Завдання і порядок провадження у справах про адміністративне правопорушення	236
§ 2. Заходи забезпечення провадження у справах про адміністративне правопорушення	237
§ 3. Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення	240
§ 4. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення	248
Запитання до самоконтролю	252

Глава 18. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні..... 253

§ 1. Адміністративна юстиція: поняття, риси та основні моделі	253
§ 2. Становлення адміністративної юстиції в незалежній Україні.....	254
§ 3. Кодекс адміністративного судочинства України — процесуальна основа діяльності адміністративних судів	256
Запитання до самоконтролю	268

Розділ VI

Законність і дисципліна в державному управлінні

Глава 19. Законність у сфері державного управління..... 269

§ 1. Поняття режиму законності і дисципліни в державному управлінні	269
§ 2. Способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні: загальна характеристика	271
Запитання до самоконтролю	279

Глава 20. Контроль та нагляд у державному управлінні 280

§ 1. Контроль з боку органів законодавчої влади.....	280
§ 2. Контроль з боку спеціалізованих контролюючих органів	285
§ 3. Контроль з боку представницьких органів місцевого самоврядування	290
§ 4. Судовий контроль.....	291
§ 5. Прокурорський нагляд за законністю і дисципліною в державному управлінні	293
§ 6. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні	296

§ 7. Громадський контроль	296
Запитання до самоконтролю	297
Глава 21. Адміністративно-правові режими	299
§ 1. Поняття та види адміністративно-правових режимів	299
§ 2. Поняття та види надзвичайних режимів	302
§ 3. Режим державної таємниці	310
Запитання до самоконтролю	311

ОСОБЛИВА ЧАСТИНА

Розділ VII

Управління економікою

Глава 22. Правові засади управління економікою	312
§ 1. Правове регулювання управління економікою	312
§ 2. Завдання, функції та методи державного управління економікою	315
§ 3. Організація державного управління у сфері економіки	318
§ 4. Зміст державного управління у сфері економіки	322
§ 5. Державний контроль у сфері економіки	325
Запитання до самоконтролю	328
Глава 23. Управління промисловістю	329
§ 1. Організаційно-правові засади управління промисловістю	329
§ 2. Система органів управління промисловістю	330
§ 3. Підприємства та їх об'єднання в промисловості. Правове становище їх адміністрації	332
§ 4. Місцеве самоврядування і промисловість	335
§ 5. Державний контроль і нагляд в управлінні промисловістю	336
§ 6. Адміністративна відповідальність за правопорушення в промисловості	338
Запитання до самоконтролю	339
Глава 24. Управління агропромисловим комплексом	340
§ 1. Організаційно-правові засади управління агропромисловим комплексом	340
§ 2. Система органів управління агропромисловим комплексом та їх компетенція	343
§ 3. Державний контроль в агропромисловому комплексі	348
§ 4. Адміністративна відповідальність за правопорушення в агропромисловому комплексі	350
Запитання до самоконтролю	352

Глава 25. Управління будівництвом і житлово-комунальним господарством	353
§ 1. Організаційно-правові засади управління будівництвом і житлово-комунальним господарством	353
§ 2. Система органів управління будівництвом і житлово-комунальним господарством	355
§ 3. Місцеве самоврядування, будівництво та житлово-комунальне господарство	357
§ 4. Державний контроль у будівництві і житлово-комунальному господарстві	358
§ 5. Адміністративна відповідальність за правопорушення в будівництві і житлово-комунальному господарстві	361
Запитання до самоконтролю	362
Глава 26. Управління комунікаціями	363
§ 1. Організаційно-правові засади управління комунікаціями	363
§ 2. Органи управління транспортом	364
§ 3. Органи управління зв'язком	372
Запитання до самоконтролю	377
Глава 27. Управління використанням і охороною природних ресурсів	378
§ 1. Організаційно-правові засади управління використанням і охороною природних ресурсів	378
§ 2. Органи управління використанням і охороною природних ресурсів	379
§ 3. Місцеве самоврядування і охорона природних ресурсів	382
§ 4. Державний контроль та нагляд у сфері використання і охорони природних ресурсів	383
§ 5. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері використання і охорони природних ресурсів	385
Запитання до самоконтролю	386
Глава 28. Управління фінансами	387
§ 1. Організаційно-правові засади управління фінансами	387
§ 2. Органи управління фінансами	388
§ 3. Фінансовий контроль	395
§ 4. Адміністративна відповідальність за правопорушення в галузі фінансів	405
Запитання до самоконтролю	406
Глава 29. Управління зовнішньоекономічною діяльністю	407
§ 1. Організаційно-правові засади управління зовнішньоекономічною діяльністю	407

§ 2. Органи управління зовнішньоекономічною діяльністю	408
Запитання до самоконтролю	412
Глава 30. Управління митною справою	413
§ 1. Організаційно-правові засади управління митною справою	413
§ 2. Органи управління митною справою	418
§ 3. Митний контроль	421
§ 4. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил	424
Запитання до самоконтролю	426

Розділ VIII

Управління соціально-культурним будівництвом

Глава 31. Управління освітою	427
§ 1. Організаційно-правові засади і система освіти	427
§ 2. Система і повноваження органів управління освітою	429
§ 3. Компетенція місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування	433
§ 4. Управління освітніми закладами	435
§ 5. Державний контроль за діяльністю освітніх закладів	437
Запитання до самоконтролю	438
Глава 32. Управління наукою	439
§ 1. Організація державного управління наукою	439
§ 2. Органи управління наукою	441
§ 3. Наукові заклади і наукові товариства	443
Запитання до самоконтролю	446
Глава 33. Управління охороною здоров'я	447
§ 1. Організаційно-правові засади управління охороною здоров'я	447
§ 2. Система органів управління охороною здоров'я	448
§ 3. Місцеве самоврядування і охорона здоров'я	450
§ 4. Правове становище закладів охорони здоров'я	450
§ 5. Санітарно-епідеміологічний нагляд	451
Запитання до самоконтролю	454
Глава 34. Управління культурою	455
§ 1. Організаційно-правові засади управління культурою	455
§ 2. Органи управління культурою	456
§ 3. Правове регулювання діяльності закладів і установ культури	466
§ 4. Місцеве самоврядування і культура	470
Запитання до самоконтролю	471

Глава 35. Управління у справах сім'ї, молоді та фізичної культури	472
§ 1. Засади і принципи державної політики у справах сім'ї, молоді та фізичної культури	472
§ 2. Організаційно-правове забезпечення реалізації державної політики у справах сім'ї, молоді та фізичної культури.....	474
§ 3. Система і правове становище органів управління справами сім'ї, молоді та фізичної культури.....	476
§ 4. Спортивні товариства і спілки	482
Запитання до самоконтролю	484
Глава 36. Управління у сфері соціальної політики	485
§ 1. Організаційно-правові засади управління у сфері соціальної політики.....	485
§ 2. Система органів державного управління у сфері соціальної політики.....	488
§ 3. Адміністративно-правові засоби державного впливу у сфері соціальної політики.....	492
Запитання до самоконтролю	504

Розділ IX

Управління адміністративно-політичною діяльністю

Глава 37. Управління обороною	505
§ 1. Організаційно-правові засади управління обороною.....	505
§ 2. Збройні Сили України. Їх види	509
§ 3. Комплектування Збройних Сил України.....	512
§ 4. Військова служба	515
§ 5. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про військовий обов'язок і військову службу.....	516
Запитання до самоконтролю	517
Глава 38. Управління національною безпекою	519
§ 1. Організаційно-правові засади управління національною безпекою.....	519
§ 2. Державний кордон та його охорона	525
Запитання до самоконтролю	528
Глава 39. Управління внутрішніми справами	529
§ 1. Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами.....	529
§ 2. Структура МВС України. Основні види управління в органах внутрішніх справ.....	537
§ 3. Міліція та основні види її діяльності.....	540
§ 4. Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону.....	549

§ 5. Внутрішні війська	552
§ 6. Служба в органах внутрішніх справ	554
§ 7. Службова дисципліна в органах внутрішніх справ	558
Запитання до самоконтролю	562

Глава 40. Адміністративно-правові засади забезпечення безпеки у надзвичайних ситуаціях..... 563

§ 1. Поняття та види надзвичайних ситуацій. Правові основи забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях	563
§ 2. Державна система запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій	564
§ 3. Міністерство надзвичайних ситуацій України	568
Запитання до самоконтролю	569

Глава 41. Управління закордонними справами 570

§ 1. Організаційно-правові засади управління закордонними справами.....	570
§ 2. Міністерство закордонних справ України та його органи за кордоном	573
§ 3. Адміністративно-правове регулювання в'їзду в Україну і виїзду з України.....	582
Запитання до самоконтролю	593

Глава 42. Управління юстицією 594

§ 1. Організаційно-правові засади управління юстицією	594
§ 2. Повноваження Міністерства юстиції України та його органів.....	596
§ 3. Реєстрація актів цивільного стану.....	599
§ 4. Організація нотаріальної служби	600
§ 5. Органи юстиції та адвокатура.....	602
Запитання до самоконтролю	603

Глава 43. Державне управління інформаційними ресурсами (інформаційною сферою) 605

§ 1. Поняття та складові інформаційних ресурсів у державному управлінні	605
§ 2. Організаційно-правові засади управління інформаційними ресурсами	609
§ 3. Система органів управління інформаційними ресурсами	614
§ 4. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері інформаційних ресурсів	625
Запитання до самоконтролю	633

Рекомендована література..... 635

Алфавітно-предметний покажчик..... 640

[Перейти на сайт →](#)